

TOMASZ KISZKA

Ochrona prawa własności w świetle dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej z dnia 6 września 1944 roku

Streszczenie

Prawo własności stało się przedmiotem silnej ingerencji władz państwowych okresu powojennego. Dokonujące się wówczas przeobrażenia ustroju politycznego i społeczno - gospodarczego w Polsce opierały się między innymi na takich hasłach, jak reforma rolna czy nacjonalizacja przemysłu. Wydany przez Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego dekret o przeprowadzeniu reformy rolnej z dnia 6 września 1944 r. dawał władzom państwowym legitymację do przeprowadzenia zmian w stanie własnościowym majątków ziemskich. Wejście w życie dekretu o reformie rolnej w 1944 roku w sposób istotny zmieniło dotychczasowy obraz prawnej ochrony własności, a ponadto wywołało bezpośrednie skutki w sferze cywilnoprawnej. Dekret o reformie rolnej dokonywał bezwarunkowego znacjonalizowania majątku ziemskiego, przy czym nie warunkował przejęcia nieruchomości ziemskich od wypłacenia stosownego odszkodowania właścicielowi. Obecnie dekret nacjonalizacyjny nasuwa istotne wątpliwości z punktu widzenia sprawiedliwości społecznej, ochrony własności oraz zasad demokratycznego państwa prawnego, w którym chroni się zaufanie do państwa i stanowionego przez nie prawa. Prezentowany artykuł ma na celu przybliżenie zasad przeprowadzonej nacjonalizacji majątków ziemskich, jak również przedstawienie prawnych możliwości ich reprivatyzacji w obecnym stanie prawnym.

Protection of Ownership Rights under the Decree of the Polish Committee of National Liberation on Agricultural Reform of 6 September 1944

Summary

Ownership rights were exposed to a serious interference by state authorities of the postwar period. The political and socio-economic transformation of the time in Poland fostered agricultural reforms and the nationalization of industry. Issued by the Polish Committee of National Liberation, the Decree on Agricultural Reform of 6 September 1944 legitimized the state authorities to tamper with the ownership status of landed estates. Entry into force of the decree in 1944 significantly affected the existing framework of the legal protection of property and caused immediate effects in the domain of civil law. The Decree on Agricultural Reform sanctioned unconditional nationalization and repossession of landed property without allowing for any pecuniary compensation to the owners. Currently, the nationalization decree raises serious doubts in terms of social justice, protection of ownership and the principles of the democratic rule of law, which breeds confidence in the state and its laws. The article aims to cast more light upon the rules governing the nationalization of landed estates as well as exploring the legal opportunities for their restitution under currently applicable law.

Охрана права собственности на основе декрета ПКНО о проведении земельной реформы от 6 сентября 1944 года

Резюме

Право собственности в послевоенный период было предметом сильного вмешательства государственной власти. Происходящие в то время преобразования политического и социально-экономического строя в Польше, в частности основывались на таких лозунгах, как земельная реформа и национализация промышленности. Выданный Польским комитетом национального освобождения декрет о проведении земельной реформы от 6 сентября 1944 года, давал государственной власти право на проведение изменений в состоянии собственности земельных имуществ. Вступление в силу декрета о земельной реформе в 1944 году существенно изменило существующий образ правовой охраны собственности и непосредственно повлияло на сферу гражданского права. Декрет о земельной реформе позволял безоговорочно национализировать земельное имущество, причём не обуславливал принятия земельной недвижимости выплатой соответствующей компенсации собственнику. В настоящее время декрет о национализации вызывает существенные сомнения с точки зрения общественной справедливости, охраны собственности и принципов демократического правового государства, в котором сохраняется доверие к государству и его законам. Целью данной статьи является представление принципов проведённой национализации земельного имущества, а также правовых возможностей их реприватизации в современной правовой ситуации.